

door Norbert HOSTYN

Algemeen Besluit

Jan DE CLERCK werd geboren in 1881 en overleed in 1962. Zijn leven omspannt een periode van 80 jaar waarvan hij er zo'n 60 als een creatief en alert kunstenaar doorleefde. Op artistiek gebied nu, was deze lange periode boeiender dan alles voorheen, zowel internationaal als in een specifieke Belgische optiek. Met tal van eigentijdse kunststromingen had Jan DE CLERCK affiniteiten, met vele andere had hij niet de minste voeling, al kende hij ze wel, via tentoonstellingen en kunsttijdschriften.

1881 maakt Jan DE CLERCK, een kunstenaar van de generatie van Gustaaf DE SMET (1877), Isidore OPSOMER (1879), Léon SPILLIAERT (1881), Albert SERVAES (1883), Jean BRUSSELMANS (1884), Constant PERMEKE (1886), Achiel VAN SASSENBROUCK (1886), Albert SAVERIJS (1886). Zij allen begonnen hun kunstenaarscarrière ongeveer gelijktijdig. In de tijd gezien komt de activiteit van Jan DE CLERCK volledig overeen met die der grote Vlaamse expressionisten.

Maar toch is het impressionisme en het post-impressionisme dat Jan DE CLERCK het meest beïnvloed heeft : in de late jaren 1890, de jaren van zijn vorming, de jaren ook waarin onze kunstenaar het meest openstond voor diverse invloeden. In ons land had je toen vooral de late uitlopers van romantiek en realisme, het marginale symbolisme maar vooral de vele vertegenwoordigers van impressionistische en post-impressionistische stijlstromingen : Frans COURTENS, Rodolphe en Juliette WYTSMAN, Emile CLAUS, Guillaume VAN STRYDONCK, Adrien HEYMANS... om de Oostendenaars James ENSOR en Willy FINCH niet te vergeten.

Zowel stylistisch gezien als in tijd hoorde de jonge Jan DE CLERCK thuis bij dit post-impressionisme. De Jan DE CLERCK van voor 1920 experimenteerde daarbij graag met zijn typische "verticale streepjestechniek", zo subliem toegepast in enkele stadslandschappen, marines en vooral in zijn "Wenende vissersvrouw" uit 1918. Ook in houtskool bekwam hij daarmee prachtige effecten.

Jan DE CLERCK wordt dus het meest vereenzelvigd met zijn werken opgebouwd uit tal van verticale verfstreepjes in olie, pastel, houtskool of een mengtechniek die hij "aquapastel" heette. Enkele van zijn beste werken, zoals de beroemde "Vissersweduwe" uit het Museum voor Schone Kunsten van Oostende zijn in deze in wezen post-impressionistische techniek uitgevoerd. Het lijkt alsof we de voorstelling doorheen een soort sluier, een gordijn bekijken. Deze techniek, een variante op het pointillisme is niet exclusief Jan DE CLERCK : we vinden het in bepaalde werken van Paul GAUGUIN (1848-1903) terug ("Conversatie in weiden. Pont-Aven"/1888/Brussel, K.M.S.K.).

We vonden overeenkomsten met Armand SEGUIN (1869-1904), van wie we "La Vague" zagen in het museum te Rouen, overeenkomsten met Henri MARTIN (1860-1943) en diens "Jeune Bretonne au bord de la mer" uit het Museum te Lille, of nog met Henri LE SIDANER (1862-1939) en het schilderij "Nemours" uit de National Gallery of Scotland - Richmond-Trail Collection.

Onafhankelijk van elkaar kwamen deze artisten op een bepaald moment tot een erg gelijkende stijl.

Op zoek naar picturale uitdrukkingsmiddelen hield Jan DE CLERCK het niet bij de betreden paden. Hij was van oordeel dat de geëikte technieken soms tekort schoten in hun expressiemogelijkheden. Wars van alle routine en academisme zocht Jan DE CLERCK naar nieuwe procédés : de combinatie pastel-aquarel die hij "aquapastel" noemde, zijn experimenten met ongebruikelijke dragers zoals fluweel, bruin karton, enz.

Ook stylistisch schuwde hij het experiment niet. Met een opmerkelijk abstraherend werk als "De handwreef" uit 1904, met werken waarin hij een heel speciale vormtaal gebruikte : "De Vissersvrouw", "De zee ingestoken" of nog "Portret van Oscar De Clerck" uit 1915 volledig uit regelmatige kleurvakjes opgebouwd. Een verbluffend technisch werk.

Voegen we hierbij nog het uit 1908 gedateerde schilderij "De storm trekt weg, zijn prooi nalatend", waarin alles ten dienste van de expressie staat.

Als Oostendenaar had hij oog voor het vele moois dat zijn stad hem te bieden had : de parken en het strand gekleurd door de diverse seizoenen, de dijk, de zee....

Het uitgestrekte Maria-Hendrikapark en het Leopoldpark behoorden tot zijn geliefde plekjes waar hij graag terug kwam om te schetsen. En toen voor Koning Auto een groot stuk van het Leopoldpark werd geofferd in de vijftiger jaren, vertolkte hij zijn smart daaromtrent in een werkje "Bomen moeten weg !".

Bomen en groen werden bij hem opgelost tot een kleurenspeel, steeds anders naargelang het seizoen. Het zijn werken van een man die de pracht van de natuur intens wist te waarderen en die schoonheid telkens opnieuw voor zichzelf en voor de anderen wou vastleggen.

Ook het zomerse strandleven en de Zeedijk vormden meermaals het motief van een aquarel of schilderij.

En dan Oostende als havenstad : dokken, pakhuizen, werven, aanlegkaaien, kranen.... Een wereldje op zich, vol pittoreske elementen. Ook daar vond Jan DE CLERCK zijn hele leven lang inspiratie.

Bij dit alles ging het Jan DE CLERCK niet om mooie plaatsjesmakerij. Hij poogde de essentie van hetgeen hij zag en hem omwille van de schoonheid erg aansprak, vastleggen, meedelen.

Maar bovenal hield Jan DE CLERCK van de zee, de haven, het vissersvolk. De zee met haar steeds veranderend uitzicht boeide hem ten zeerste. Duizenden uren moet hij haar beweging, haar kleur- en lichteffecten bestudeerd hebben. In honderden schilderijtjes, in pastels en in vluchtige schetsen legde hij haar vast. Steeds anders, nu eens vredig, dan eens dreigend; de zee als vriend of als vijand. Grijs onder een regenhemel of gekleurd door het lichtspel van een ondergaande zon.

Ook in zijn enkele etsen vertolkt hij zijn voorkeuren. Thematisch sluiten ze dan ook nauw bij zijn schilderwerken aan.

Het kleurige vissersvolkje leerde Jan DE CLERCK beter kennen via zijn onbaatzuchtige inzet in "Kunst Genegen". In vele werken die hij als "folklore" omschreef poogde hij op een veralgemeende wijze weer te geven hoe hij de Oostendse volkmens zag. Geen pittoreske visserskoppen of sentimentele vissersvrouwjes die op het strand de komst van hun man staan af te wachten. Geen valse romantiek.

In een stijl die hij passend achtte voor het onderwerp, creëerde Jan DE CLERCK enkele typen, syntheses van evenveel karakters uit de wereld der vissers. "De verleider", "Oude vismijn", "De grote zus", "Zootje vis", "De betwiste zaak" en vele andere nog.

Om deze thema's uit te beelden opteerde hij voor een totaal andere stijl, volks en naïef, met expressieve, directe kleuren en met sterk uitgesproken omtreklijnen. Ook de meest bretoense schilderijen sluiten bij die schilderstijl aan.

OPGENOMEN MUZIEK EN LIED UIT OOSTENDE EN OMGEVING

COLLECTIE OSTENDIANA (12)

Stedelijke Openbare Bibliotheek

door Robert LEROY

Ronny BERGS

Romain VAN DEN BERGHE werd te Oostende geboren op 17 juli 1934. Werd in 1954 ontdekt door Jo DEENSEN. Zong te samen met Hugo DALED, Freddy's Dansorkest en trad in een van de eerste Oostendse Revue's op in de jaren vijftig. In 1956-57 trad hij om de veertien dagen op voor Radio Antwerpen met het Tipica-orkest van Roger SNOECK. Hij zong bij gelegenheid ook in 't Witte Paard te Oostende.

Bron : Het Kustblad; 5-12-1956 en Hugo DALED.

1° Geen meisje in de wereld; 't Verlangen, van J. Deensen en F. Feys.

R. Bergs, zang; orkest o.l.v. M. Mirror.
Olympia 589625; 1 plaat; 78 t.

2° Kun je niet meer van me houden ? ; Tchieperdechiep, van J. Deensen en F. Feys.

R. Bergs, zang; orkest o.l.v. M. Mirror.
Olympia 589525; 1 plaat; 78 t.

3° 't Staat in de Zeewacht; 'k Zou willen weten wat dat je peist.

R. Bergs, zang; met orkest.
Century Wireless Oostende; 1 plaat; 78 t.

4° Zodra ik je zie; Op het kermisplein, van L. Dax, Hermany, De Marco.

R. Bergs, zang; orkest o.l.v. T. Vess.
Olympia 594625; 1 plaat; 78 t.

Nancy BOYD

Zie ook : La Dolce vita en Kathy & Nancy.

Zij ging in 1984 naar Nederland en kwam daar in contact met de bekende Griekse zanger Demis Roussos.